

ШЛЯХИ ІНТЕГРАЦІЇ ФЕНОМЕНУ КЛІПОВОГО МИСЛЕННЯ В ПРОЦЕС НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗВО

Олена Пасічник

канд. пед. наук, доцент кафедри іноземних мов
Хмельницького національного університету (29000, Хмельницький,
вул. Інститутська, 11); e-mail: helen_shlapack@ukr.net;
orcid: <https://orcid.org/0000-0003-0792-2406>

Статтю присвячено виявленню сутності феномену кліпового мислення студентів як нової когнітивної реальності в сучасному інформаційному середовищі. Підкреслено ключові передумови його виникнення та особливості, проаналізовано основні позитивні та негативні характеристики цього явища. З'ясовано, що у контексті вивчення іноземних мов феномен «кліповості» мислення може створювати певні труднощі при виділенні головних аспектів у процесі читання довгих науково-технічних текстів, переказу їх змісту, під час навчання монологічного мовлення та певних граматичних тем.

Доведено, що специфіка засвоєння інформації сучасною молоддю має бути врахована в професійній діяльності викладача ЗВО, що вимагає переосмислення освітньої політики та пошуку інноваційних дидактичних засобів. Метод візуалізації визначено одним із підходів, спрямованих на інтеграцію кліпового мислення в процес навчання іноземних мов, який сприяє швидкому та ефективному засвоєнню матеріалу, підвищенню ефективності навчального процесу з урахуванням особливостей мислення сучасної молоді. При цьому завдання викладача полягає у створенні та використанні таких форми візуалізації, які не лише доповнювали б словесну інформацію, але й самі були б носіями інформації, містили елементи проблемності та максимально нівелювали негативні прояви кліповості.

Окреслено основні принципи та напрямки реалізації інфографіки у процесі вивчення іноземної мови в закладах вищої освіти. З'ясовано, що її використання оптимізує навчальний процес, забезпечує його динамічність та стимулює пізнавальний ефект, сприяє підвищенню мотивації студентів-візуалів та робить навчання більш змістовним.

У статті виокремлено роботу з інтелектуальною картою як ще однією формою візуального представлення інформації, яка сприяє вивченню лексико-граматичного матеріалу, аналізу професійно орієнтованих текстів, упорядкуванню інформації та розвитку творчого мислення студентів. Зазначено, що проблема підготовки викладачів до побудови

системи інтерактивного навчання в процесі педагогічної діяльності є перспективним напрямом подальших наукових досліджень.

Ключові слова: візуалізація, інтелектуальна карта, інфографіка, кліпове мислення, навчання іноземної мови.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Стрімкий розвиток інформаційних технологій разом із суспільними змінами останніх років стали поштовхом до формування нової генерації студентів, яким притаманна певна специфіка когнітивних процесів, спрямованих на швидке візуальне сприйняття інформації, відомих під терміном “кліпове мислення”. Сучасна молодь фактично існує у віртуальному світі, щогодини свідомо чи підсвідомо споживаючи масу різноманітного контенту. Крім того, онлайн-навчання лише посилило тотальну залежність від різноманітних гаджетів, які для багатьох стали чи не єдиним засобом отримання інформації, нівелювавши роль традиційних засобів навчання.

Відтак, прискорення темпів сприйняття інформації та переформатування інформаційного поля, в якому перебуває молодь, змушує її перебудовувати своє мислення, швидко перемикаючись з одного фрагменту на інший, таким чином руйнуючи однорідність змісту. Виникає нова когнітивна реальність, якій, з одного боку, притаманна висока швидкість відтворення образів, візуальність, емоційність, асоціативність, проте, з іншого боку – поверхневе сприйняття цієї інформації, гіперактивність, низька концентрація уваги протягом тривалого часу та мовленнєвий мінімалізм. В умовах, що склалися, сучасна педагогічна наука просто змушена переосмислити освітню політику в контексті специфіки засвоєння інформації сучасною молоддю, тотальної цифровізації та технологізації освітнього процесу. Стало очевидним, що традиційні методи передачі інформації здебільшого втратили свою ефективність і потребують змін та вдосконалень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В реаліях сьогодення кліпове мислення стало визначальним вектором у розвитку відносин людини з інформацією. Ще в 1990-х роках цей феномен, як складник загальної інформаційної культури, був описаний американським соціологом та футурологом Е. Тоффлером під терміном «blip culture». Вчений описав культуру майбутнього як постійний потік фрагментів інформації для людини, чие життя фактично опосередковане медіа.

Короткі модульні спалахи – реклама, уривки фільмів та новин, яскраві заголовки тощо – ми всі оточені уламками образів, які суперечать один одному або не мають зв'язку між собою, та які підривають наші усталені уявлення. Фактично, ми живемо в «бліповій культурі» (переклад наш – О.П.) [9: 181]. Відтак, людина моделює поверхневу та фрагментарну картину світу, особливо не заглиблюючись у деталі. Це дослідження дало поштовх для подальшого вивчення поняття спочатку зарубіжними (А. Моль, М. Маклюен, Л. Розен), а згодом і вітчизняними вченими (Г. Бахтіна, Т. Удовичька, М. Літвінова, Г. Гич, І. Книш, Т. Полонська тощо) у різноманітних галузях від філософії, психології і педагогіки до нейробіології. Науковці аналізували причини та передумови виникнення кліпового мислення як соціально-психологічного феномену, визначали його позитивні та негативні риси, досліджували вплив кліпового мислення на формування особистості, шляхи його трансформації тощо, оперуючи при цьому широким спектром близьких за змістом понять: «кліпова свідомість», «net-мислення», «фрагментарне мислення», «мозаїчне мислення», «кнопкове мислення», «піксельне мислення», «альтернативне мислення», «мозаїчно-кліпове мислення».

Закономірною стала поява досліджень ролі кліпового мислення у процесі навчально-пізнавальної діяльності студентів (С. Соболева, Г. Гич). С. Баранник розглядає інтеграцію цього феномену у вищу медичну освіту. Ю. Солоня зосереджується на розробці підходів щодо трансформації кліпового мислення у процесі фахової підготовки майбутніх учителів біології. Проте, у науковому співтоваристві немає одностайної думки стосовно впливу цього феномену на пізнавальні здібності студентів. Ґрунтовного дослідження потребує проблема організації навчання іноземних мов студентів немовних вишів із кліповим мисленням.

Мета статті – проаналізувати феномен кліпового мислення, окреслити шляхи його інтеграції в процес навчання іноземних мов.

Викладення основного матеріалу. Роль ЗВО полягає у формуванні та розвитку творчого, інтелектуального, мислячого молодого покоління, здатного до успішної самореалізації та самовдосконалення в майбутньому. Нині, як ніколи раніше, тотальна технологізація навчального процесу відкрила студентам двері у світ нечуваних можливостей, забезпечила доступ до будь-якого джерела інформації, візуалізувала всі поняття. За допомогою одного «кліку»

можна отримати інформацію, на пошуки якої раніше витрачалися години. Здавалося б, ці чинники значною мірою сприяють різнобічному розвитку студентів, стимулюють їхнє креативне мислення. Натомість, педагоги дедалі частіше скаржаться на поверхневність та фрагментарність знань студентів, відсутність у них зв'язного мовлення і просте небажання подальшого вдосконалення. Молоді люди, які проводять за комп'ютером по декілька годин щодня, звикають до відпрацьованих механізмів подачі інформації, до яскравих, цікавих блоків, сюжетних картинок, які швидко змінюють одна одну, безлічі гіперпосилань. Перемикаючись із сайту на сайт, вони не встигають заглибитись у зміст і просто втрачають здатність до відтворення логічного ланцюжка подій. Науковці називають цей тип мислення «кліповим», зважаючи на те, що свідомість студентів виходить за межі традиційної системи подачі інформації, потребує стислості, конкретності, водночас виникає необхідність у яскравому оформленні, виразності, використанні конкретних блоків-кліпів.

Психологи [5: 86-90] вважають, що кліповість мислення формується та розвивається на різних рівнях, а саме на:

- когнітивному, коли обробляється, фільтрується, відсіюється зайва інформація та засвоюються лише актуальні дані, що надходять ззовні;

- емоційно-вольовому, коли фіксується увага на інформації, що викликає певні почуття, емоції (як позитивні, так і негативні), впливає на настрій, сприяє виникненню вольових процесів;

- ціннісному, коли інформація, що надходить, має особистісну чи соціально-культурну цінність;

- поведінковому, коли інформація містить методи, способи, результати певних дій або мотивує до певної поведінки.

Аналізуючи поняття «кліпового мислення» значна кількість вітчизняних науковців розуміє його як процес відображення безлічі різноманітних властивостей об'єктів без урахування зв'язків між ними, що характеризується фрагментарністю інформаційного потоку, алогічністю, повною різноманітністю інформації, яка надходить до людини, високою швидкістю її надходження та сприймання [3: 38]. Разом із тим наголошується на тому, що «кліповість» є амбівалентною, природною зміною мислення людини, яка виникла в результаті науково-технічного прогресу, і її представникам притаманні інші способи інформаційної поведінки порівняно із попередніми поколіннями.

Дослідники [1, 5, 6] виокремлюють такі позитивні аспекти цього явища:

- уміння швидко орієнтуватися в інформаційному потоці та обробляти великий обсяг різноманітної інформації. Молодь володіє високою швидкістю реакції на візуальні образи та текстові повідомлення;

- уміння та навички багатозадачності – здатність виконувати декілька справ одночасно;

- адаптація до підвищеного інформаційного навантаження стала одним із захисних механізмів сучасної людини;

- адаптація до швидкозмінної соціальної реальності, що створює передумови для формування, пізнання та усвідомлення нової ментальної дійсності.

Однією з особливостей кліпового мислення є розвиток одних когнітивних навичок за рахунок інших. Це у своїй книзі «Я і мій простір: виховання мережевого покоління» підтверджує американський психолог Ларрі Розен. Він зазначає, що представникам інтернет-покоління, вихованим у сучасну епоху інтернет-технологій, притаманна здатність одночасно виконувати декілька завдань. Наприклад, виконувати домашнє завдання, слухати музику, спілкуватись у чаті, редагувати фотографії або переглядати цікаві сайти. Проте така багатозадачність призводить до зниження концентрації уваги, розвитку синдрому дефіциту уваги та гіперактивності. До того ж, за спостереженнями дослідників, візуальні символи мають більший вплив на представників «Net-покоління» (покоління людей, які народилися і виростили в епоху широкого поширення Інтернету та інших цифрових технологій), аніж ланцюжки логічних аргументів [7: 11-13].

Серед негативних характеристик кліпового мислення виділяють:

- поверхневість сприйняття інформації, якій притаманна фрагментарність та хаотичність;

- низька концентрація уваги на важкій для сприйняття інформації та зниження здатності до її аналізу;

- переважання візуального мислення над критичним;

- мовний мінімалізм (малий словниковий запас, який ускладнює процес формування власних думок);

- втрату бажання пізнавати нове;

- інтернет-залежність (необхідність постійного перебування онлайн у пошуку короткої беззмістовної інформації, комунікації тощо) [1, 3, 5, 6].

У контексті вивчення іноземних мов феномен «кліповості» мислення може створювати певні труднощі у студентів при виділенні головних аспектів у процесі читання довгих науково-технічних текстів, переказу їх змісту, монологічного мовлення чи засвоєння певної граматичної теми. Г. Бахтіна навіть убачає в кліповому мисленні ризики втрати творчої культурно-генеруючої здатності цілих поколінь, зазначаючи, що кліпова свідомість передбачає майже повну відсутність раціональних основ та чіткої логіки; формування калейдоскопу, мозаїчності та фрагментарності сприйняття та вражень; порушення та відсутність будь-яких правил та догм. Абсурд стає «логікою» кліпового мислення. Складаючи картину світу зі шматочків елементарного змісту, досягаючи максимуму спрощення при мінімалізації змістового об'єму знака, кліпове мислення в режимі коротких, інтенсивних образів, фрагментарних та тимчасових модульних спалахів інформації (можливо, прагматично цілеспрямованих) створює новий образний ряд в химерній, скороченій, незв'язній формі, який не піддається жодній класифікації. І це є ментальною моделлю сучасної реальності – епохи коротких фраз і думок [1].

Очевидним і безперечним є одне: сучасна молодь має особливий тип мислення, і не враховувати це неможливо. З одного боку, виникнення педагогічних протиріч щодо розуміння та сутності кліпового мислення зумовлена переважанням традиційних підходів в освітній парадигмі, інертністю, або неготовністю багатьох викладачів своєчасно реагувати на необхідність змін в організації освітнього процесу. З іншого боку, спрощений підхід до навчання з боку студентів спонукає їх до пошуку легших шляхів, мінімізації зусиль і, як наслідок, зниження мотивації та втрати інтересу.

На нашу думку, питання полягає не в тому, як подолати кліповість, а в тому, як скористатися її сильними сторонами. Звісно, процес навчання передбачає, в першу чергу, наявність понятійного мислення у студентів, і немає сенсу повністю його перебудувати на користь того чи іншого типу мислення. Проте, необхідно пам'ятати, що у зв'язку з тенденцією останніх

десятиліть сучасна молодь опинилася в зоні впливу потокового та надмірно візуалізованого контенту. Тому в процесі проєктування змісту навчання необхідно знайти золоту середину між традиційними та інноваційними методами, спрямованими на розвиток різного типу мислення. Дискутуючи над перевагами та недоліками кліповості, науковці наголошують на тому, що людство знаходиться на етапі становлення інтернаціональної мови візуалізації, яку ми не повинні і не можемо ігнорувати, адже в сучасному інформаційному просторі нікуди не зникає потреба в якісній освіті, спроможній відповідати постійно зростаючим запитам суспільства. Підтвердження цієї думки знаходимо у Т. Удовицької [6], яка стверджує, що завдяки спрощенню та символізації кліпове мислення дає можливість носіям різних мов одночасно сприймати одні й ті ж поняття та образи без перекладу. Тобто, можна стверджувати, що візуалізація створює загальний глобальний комунікативний простір.

В основі візуалізації навчальної інформації лежить використання особливостей зорової системи та природженої здатності людського мозку ефективно працювати із зоровими образами. Візуальне оформлення допомагає логічно структурувати будь-яку інформацію, що сприяє швидкому й ефективному засвоєнню матеріалу та підвищенню ефективності навчального процесу з урахуванням особливостей мислення сучасної молоді. Крім того, воно полегшує встановлення нових зв'язків між особистим досвідом студентів і змістом далеких для них абстрактних понять, слугує засобом їхньої конкретизації.

Доречним як ніколи є використання інфографіки як засобу навчання іноземної мови студентів ЗВО, оскільки, з одного боку, вони повністю готові до сприйняття візуальної інформації, а з іншого – цей метод сприяє становленню логічних зв'язків між поняттями. Інфографіка, або інформаційна графіка (англ. *information graphics, infographics*) – це спосіб графічного відображення інформації, даних і знань, спрямований на швидке й чітко подання необхідної та складної інформації [8]. Відштовхуючись від візуальних форм, студенти мають змогу порівнювати, аналізувати інформацію, робити висновки, узагальнення і на основі цього будувати змістовні висловлювання. Крім того, створення власного інфографічного зображення стимулює студентів до опрацювання літературних джерел, є

цікавим і захоплюючим видом діяльності, який підвищує мотивацію до навчання загалом. Інтерес до процесу навчання також зростатиме, адже студенти вчитимуться, застосовуючи знайомі їм новітні технології.

Отже, застосування інфографіки при викладанні іноземної мови реалізується у двох основних напрямках: 1) добір або ж побудова інфографіки викладачем, завдання якого полягає в організації роботи студентів з готовим об'єктом, де інформація вже певним чином оброблена і систематизована; 2) проектування і побудова інфографіки самими студентами (самостійно або в процесі спільної групової роботи). В обох випадках, окрім вирішення безлічі конкретних методичних завдань, створюються передумови опанування наукового матеріалу, забезпечення процесу ефективної комунікації, надання діяльності суб'єктів навчального процесу цілеспрямованого характеру. Проте, варто зазначити, що у випадку самостійної візуалізації робота студентів матиме більш аналітичний характер і допоможе швидше засвоїти, активізувати й закріпити необхідний граматичний або лексичний матеріал. При створенні інфографіки студенти повинні усвідомити інформацію в цілому, розібратися в тому, як частини пов'язані між собою, щоб вирішити, як її структурувати. Відтак, ми вважаємо, що інфографіка може сприяти глибшому розумінню та засвоєнню матеріалу студентами із кліповим типом мислення. Організуючи роботу з готовим об'єктом інфографіки, варто пам'ятати, що візуальний образ/схема як самостійний об'єкт не може повністю забезпечити розуміння й усвідомлення нових знань – важливо організувати роботу з інфографікою в такий спосіб, щоб задіяти у взаємозв'язку всі процеси мисленнєвої діяльності.

Створення інфографіки не є простою річчю, крім того її використання має бути доцільним і обміркованим. Один із найавторитетніших фахівців із візуалізації даних Альберто Каїро сформулював чотири головні принципи, яких при цьому необхідно дотримуватись: 1) наявність контексту (крім власне графіків і малюнків повинна бути додаткова інформація, пов'язана з темою); 2) варто уникати надмірного спрощення інформації, яка потребує детального аналізу; 3) концентрація на фактах, а не на графічних формах (візуалізація створюється не для перегляду, а для читання); 4) врахування потреб цільової аудиторії [4].

Нині існує значна кількість візуальних засобів передачі інформації – від магнітних дошок, схем, плакатів, інтерактивних дошок, мультимедійних проєкторів до безлічі інтернет-ресурсів, які роблять процес створення та представлення інфографіки цікавим та зручним (*infogr.am, easel.ly, canva.com, creative market, piktochart, wordle.net, iCharts* etc.). З одного боку, ці засоби сприяють динамічності навчального процесу, водночас забезпечуючи його яскравою візуальною інформацією, яка так необхідна студентам із кліповим мисленням. З іншого боку, вони допомагають їм учитися мислити лінійно. Завдання викладача – використовувати такі форми візуалізації, які не лише доповнили б словесну інформацію, але й самі були б носіями інформації, містили елементи проблемності та максимально нівелювали негативні прояви кліповості.

Практика викладання іноземної мови для студентів немовних спеціальностей ЗВО свідчить про те, що вони значно краще сприймають складні для сприйняття мовні одиниці, такі, як ідіоми, фразові дієслова, професійну лексику та граматичні явища у формі візуалізації, що допомагає знизити інформаційне навантаження, стимулює когнітивні процеси, відновлює навички фокусування уваги, сприяє розвитку комунікативної компетентності. Прикладом може слугувати цікава, нестандартна інфографіка на тему Passive Voice (рис.1), за допомогою якої студентам легше зрозуміти різницю між активним та пасивним станами, розібратися у часових формах.

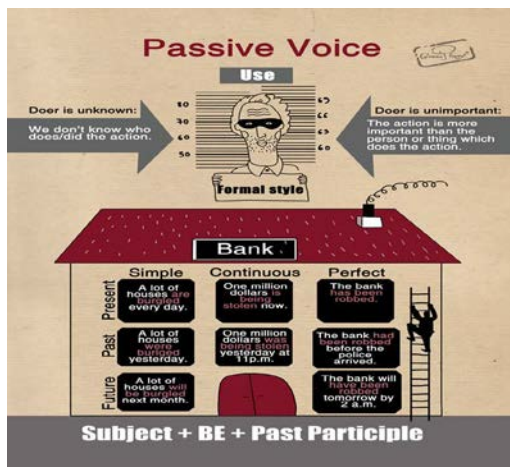

Рис.1 Інфографіка Passive Voice
Pic.1 Infographic Passive Voice

Цікавою формою візуального представлення інформації, яка сприяє вивченню лексико-граматичного матеріалу, аналізу професійно орієнтованих текстів, упорядкуванню інформації та розвитку творчого мислення загалом є так звана *mind map* – інтелектуальна/ментальна карта. Як було зазначено раніше, студентам, яким притаманний кліповий тип мислення, важко дається виділення основної думки тексту, переказ, продукування тривалого монологічного висловлювання. Відтак, з метою формування логічного мислення за доцільне вважаємо як створення власних, так і використання готових ментальних карт. Наприклад, роботу можна організувати у вигляді дискусії, коли викладач підштовхує студентів до узагальнення матеріалу на основі прочитаного тексту чи вивченого граматичного матеріалу шляхом конструювання власної карти. Ефективною є технологія мозкового штурму, пояснення нового матеріалу на основі представленої інфографіки тощо.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Отже, час диктує свої вимоги. У зв'язку зі збільшенням кількості студентів із кліповим мисленням виникає потреба в пошуку, модернізації та застосуванні ефективних засобів навчання, які відповідали б сучасним реаліям, сприяли б використанню переваг такого мислення у навчально-пізнавальній діяльності студентів. Використання інфографіки в процесі вивчення іноземної мови у ЗВО оптимізує навчальний процес, забезпечує його динамічність та стимулює пізнавальний ефект, сприяє підвищенню мотивації студентів-візуалів і, відповідно, робить навчання більш змістовним.

Кліпове мислення – відносно нове явище. Нині ми перебуваємо на етапі усвідомлення його можливостей. Відтак, стаття окреслює ті базові підходи, які можуть бути використані для оптимізації навчального процесу з урахуванням особливостей сприйняття інформації молодим поколінням. Перспективу подальшого дослідження вбачаємо у розробці системи інтерактивного навчання з використанням екранних медіа (де кліповість може зайняти чільне місце), її експериментальній перевірці та інтеграції в освітній процес.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бахтіна Г.П. Інформатизація суспільства та проблема «кліпового мислення». *kpi.ua*. URL: <http://kpi.ua/1102-7> (дата звернення: 15.01.2023).

2. Березнева І. Деякі аспекти використання методу візуалізації під час викладання іноземної мови в військовому ВНЗ. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип 35, том 1. С. 203–208. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/35-1-32>.
3. Гич Г.М. «Кліпове» мислення молоді: друг чи ворог навчання? *Наукові праці Чорноморського держ. ун-ту імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»*. Серія: Педагогіка. 2016. Вип. 257. Т. 269. С. 38–42.
4. Каіро А. Функціональне мистецтво: вступ до інфографіки та візуалізації / пер. з англ. Л. Белея, за ред. Р. Скакуна. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2017. 350 с.
5. Соболева С.М. Кліпове мислення як соціально-психологічний феномен та його роль у навчально-пізнавальній діяльності студентів. *Теорія і практика сучасної психології*. 2019. № 3. Т. 2. С. 86–90. DOI: <https://doi.org/10.32840/2663-6026.2019.3-2.16>.
6. Удовиська Т.А. «Кліпове мислення» молоді: особливості прояву у процесі навчання (до постановки проблеми). *Вища освіта України: теорет. і наук.-метод. час. Ін-т вищої освіти НАПН України*. 2013. Вип. 31. Т. VIII (50). С. 407–416.
7. Rosen L.D. Me, My Space, and I. Parenting the Net Generation. New York: Palgrave Macmillan, 2007. 257 p.
8. Smiciklas M. The Power of Infographics: Using Pictures to Communicate and Connect with Your Audience. Indianapolis, IN: Que Biz-Tech, 2012. 199 p.
9. Toffler A. The third wave: The Classic Study of Tomorrow. Westminster, Maryland, USA: Bantam, 1989. 560 p.

Стаття надійшла до редакції 27.02.2023.

Статтю рекомендовано до друку 22.03.2023.

Як цитувати: Пасічник О. Шляхи інтеграції феномену кліпового мислення в процес навчання іноземної мови у ЗВО. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. 2023. Вип. 42. С. 81–93. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2023-42-06>.

WAYS OF INTEGRATING CLIP THINKING PHENOMENON INTO THE PROCESS OF FOREIGN LANGUAGE TEACHING AT HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Olena Pasichnyk

PhD in Pedagogics, Associate Professor, Department of Foreign Languages, Khmelnytskyi National University (29000, Khmelnytskyi, 11 Instytutska Str.);

e-mail: helen_shlapack@ukr.net;

orcid: <https://orcid.org/0000-0003-0792-2406>

The article is dedicated to identifying the essence of the phenomenon of “clip thinking” of students as a new cognitive reality in the modern information-driven environment. The author presents the features and key prerequisites for the emergence of the phenomenon and analyzes its main positive and negative characteristics. In the context of foreign language learning, “clip thinking” may cause certain cognitive difficulties in the selection of the main aspects of long scientific and technical texts, retelling, monologue speech, or mastering certain grammatical topics.

Educators, in their professional activity, should take into account the specifics of information assimilation by modern youth, which requires rethinking educational policy and searching for innovative didactic tools. One of the approaches aimed at integrating clip thinking into the process of foreign language learning is the method of visualization which promotes quick and efficient assimilation of the material and increases the efficiency of the educational process by taking into account the distinctive features of modern youth’s thinking patterns. In this regard, the task of the teacher is to create and use visualization that not only complements verbal information but also acts as its carrier, which contains the elements of problematic nature and minimizes the negative effects of clip thinking.

The article outlines the basic principles of infographics implementation in the process of foreign language acquisition in higher education institutions. It was found that its use optimizes the educational process, ensures its dynamism and stimulates the cognitive effect, helps to increase the motivation of “visual” students, and makes learning more meaningful. Infographics help students to interact continuously with educational content and to gain more in-depth visual information analysis and comprehension skills. The article specifies the use of mind maps as another form of visual data representation that contributes to the learning of lexical and grammatical material, analysis of professionally oriented texts, organizing information, and development of creative thinking. It is noted that the problem of training teachers to elaborate an interactive learning environment based on visual tools is a promising area for further scientific research.

Keywords: *clip thinking, infographics, mind map, foreign language learning, visualization.*

REFERENCES

1. Bakhtina, H.P. (2011). Informatyzatsiya suspilstva ta problema “klipovogo mysleniya” [Informatization of society and the problem of “clip thinking”]. *kpi.ua*. [online]. Available at: <http://kpi.ua/1102-7> [Accessed 15 Jan. 2023] [in Ukrainian].
2. Berezhneva, I. (2021). Some aspects of using visualization method during teaching a foreign language in a military higher education institution.

- Current issues of humanities*, 35, part 1, pp. 203–208. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/35-1-32> [in Ukrainian].
3. Hych, H.M. (2016). “Clip” thinking of young people: friend or foe training? *Scientific works of Petro Mohyla Black Sea State University complex “Kyiv-Mohyla Academy”*. *Pedagogy Series*. 257, Vol. 269, pp. 38–42 [in Ukrainian].
 4. Kairo, A. (2017). *Functional Art: An Introduction to Infographics and Visualization*. Skakun, R. (Ed.). Lviv: Vydavnytstvo Ukrayinskoho Katolytskoho Universytetu [in Ukrainian].
 5. Sobolieva, S.M. (2019). Clip thinking as a socio-psychological phenomenon and its role in the educational and cognitive activity of students. *Theory and Practice of Modern Psychology*. 3, Vol. 2, pp. 86–90. DOI: <https://doi.org/10.32840/2663-6026.2019.3-2.16> [in Ukrainian].
 6. Udovytska, T.A. (2013) “Clip thinking” of youth: peculiarities of manifestation in the learning process (stating the problem). *Higher Education in Ukraine: theoretical and scientific-methodical journal of the Institute of Higher Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine*. 31, Vol. VIII (50), pp. 407–416 [in Ukrainian].
 7. Rosen, L.D. (2007). *Me, My Space, and I. Parenting the Net Generation*. New York: Palgrave Macmillan.
 8. Smiciklas, M. (2012). *The Power of Infographics: Using Pictures to Communicate and Connect with Your Audience*. Indianapolis, IN: Que Biz-Tech.
 9. Toffler, A. (1989). *The third wave: The Classic Study of Tomorrow*. Westminster, Maryland, USA: Bantam.

The article was received by the editors 27.02.2023.

The article was recommended for printing 22.03.2023.

In cites: Pasichnyk O. (2023). Ways of integrating clip thinking phenomenon into the process of foreign language teaching in higher education institutions. *Teaching languages at higher educational establishments at the present stage. Intersubject relations*. 42, pp. 81–93. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2023-42-06> [in Ukrainian].